

**Quæstionum Canonicarum, In Quinque Libros
Decretalium, Tomus ...**

In Lib. III. Decretalium. In quo agitur De Rebus, quae in iudicium devenire solent, cujusmodi sunt, de vita et moribus Clericorum, ...

Schlüter, Georg

Augustæ Vindelicorum, 1708

§. 2. De sustentatione assignanda Parochis, aliisque Curatis.

[urn:nbn:de:hbz:466:1-73045](https://nbn-resolving.org/urn:nbn:de:hbz:466:1-73045)

quis constitui possit Canonicus, sine præbenda, vetra numerum Canonicorum, si certus eorum numerus non sit confirmatus à Papa, sic Azor *p. Insl. mor. l. 3. c. 11. à q. 3.*

Not. 6. jus Stalli, seu Sedis in Choro, & jure suffragii in Capitulo, nasci ex vi Canonice, ad quam quis simpliciter est receptus ultra numerum alioquin determinatum in ea Ecclesia, etiam sine præbenda, secus, si adjiciatur receptioni, quòd solum sit supernumerarius, nam hoc secluso, jam per voluntariam receptionem ipsi violarunt certum numerum habentium jus Canonice, intellige tamen, nisi aliud habeat rationabilis consuetudo talis Ecclesie.

§. 2.

De sustentatione assignanda Parochis, aliisque Curatis.

392 De hoc agitur in c. *Extirpanda* 30. *h. t.* ubi Pontifex iustissime conqueritur contra nonnullos, qui Rectoribus Ecclesiarum, de horum proventibus, minimam partem tribuunt, sibi verò, & quandoque sine ulla cura, cæteros reservant. *Extirpanda*, inquit, consuetudinis vitium in quibusdam partibus inolevit, quòd scilicet parocchialium Ecclesiarum Patroni, & alia quædam personæ proventus ipsarum sibi penitus vindicantes, Presbyteris, earum servitiis deputatis, relinquunt adeo exiguam portionem, quòd ex ea nequeant congrue sustentari, nam (ut pro certo didicimus) in quibusdam Regionibus parocchiales Presbyteri, pro sua sustentatione, non obtinent, nisi quartam quartæ, id est, sextam decimam decimarum. Unde fit, ut in ejusmodi regionibus pene nullus inveniat Sacerdos parocchialis, qui ullam vel modicam habeat peritiam literarum. Cum igitur, os bovis ligari non debeat triturantis, sed qui Altari servit, de Altari vivere debeat: statuimus, ut (consuetudine qualibet Episcopi, vel Patroni, seu cuiuslibet alterius non obstante) portio Presbyteris ipsis sufficiens assignetur.

Hinc etiam Tridentinum *sess. 25. de reform. c. 9.* de Patronis, & administratoribus Ecclesiarum, & beneficiorum, graviter præcipit, ne tales, cujuscunque Ordinis, & dignitatis, etiam si Communitates, Universitates, Collegia quæcunque, Clericorum, vel Laicorum existant, in perceptione fructuum, proventuum, obventionum, quorumcunque beneficiorum,

etiamsi verè de jure patronatus ipsorum ex fundatione, & dotatione essent nullatenus, nullàve causa, vel occasione se ingerant, sed illos, liberè Rectori, seu Beneficiario, non obstante etiam quacunque consuetudine, distribuendos dimittant. Et ratio hujus petitur ex ipso fine, ac dispositione fidelium, qui bona sua Ecclesiis donarunt; hi enim non alia ducebantur intentione, ac fine, quàm, ut Ministri Ecclesiastici exinde decenter alerentur, ut per conservationem Ecclesiarum, & Spiritualia ipsorum ministeria Christianus populus doctrinâ fidei, & SS. Sacramentorum usu, ad vitam hominè Christiano dignam inductus, fideliter conservetur, ac in divino cultu promoveantur.

Ea porrò, quæ dicto c. *Extirpanda* 393 constituta sunt de Parochis, in mox sequenti §. *qui verò*, intelligenda etiam veniunt de Vicario perpetuo; sic enim loquitur textus: *qui verò parocchiam habet Ecclesiam, non per Vicarium, sed per se ipsum illi deserviat, in ordine, quem ipsius Ecclesie cura requirit, nisi forte dignitati vel præbendæ parocchialis Ecclesie sit annexa: in quo casu concedimus, ut qui talem habet præbendam, vel dignitatem (cum oporteat cum in majori Ecclesia deservire) in ipsa Ecclesia parocchiali idoneum, & perpetuum habeat Vicarium, Canonicè institutum, qui (ut prædictum est) congruentem habeat de ipsius Ecclesie proventibus portionem: aliquam illa se sciat aut horitate hujus decreti privatam, liberè alii conferenda, qui velit, & possit, quod dictum est, adimplere. Illud autem penitus interdiximus, ne quis in fraudem de proventibus Ecclesie, quæ curam habere debet proprii Sacerdotis pensionem alii pro beneficio conferre præsumat.*

Ex his juribus deducitur. I. Illos, qui habent Parochias incorporatas, & Parocho, vel Vicario, quem ibidem tenent, pro sua sustentatione adeo exiguam portionem relinquunt, ut non nisi quartam quartæ, seu decimam sextam partem percipiat, in causa esse, quòd in ejusmodi Provinciis, vel Regionibus penè nullus Parochus, vel Vicarius reperiat, qui ullam vel modicam habeat scientiam literarum; quòd quam damnosum sit divino Cultui, ac animarum salutis, nemo non videt. Ex hoc enim fit, quòd Clerici, qui verè literati sunt, justè renu-

renuant in ejusmodi Regione servire, & frequenter assumantur prorsus inidonei, modo stipendio sint modico, ac minus de-
cente contenti. Sequitur 2. consuetudinem, quã tales tam exiguas portiones assignant Parochis, vel Vicariis suis, esse jure reprobata, & subjacere pœnæ canonicæ, de qua dicemus infra.

Hinc Rector Ecclesiæ, non obstante consuetudine Episcopi, vel Patroni, aut aliorum, quibus incorporatæ sunt Parochiæ, debet de redditibus Ecclesiæ, cui præficitur, sufficientem habere portionem; nec Episcopus potest uni conferre beneficium, & sibi, vel nepoti reservare pensionem, quã, Parochus, vel Vicarius gravatus, careret sustentatione sufficienti ac decenti, expositã superius à n. 381. sic Reginaldus in praxi fori pœnitent. l. 30. à n. 247. & colligitur ex §. *qui verò*, in fine.

395 Deducitur 3. quòd habens Ecclesiam Parochialem, non annexam dignitati, vel præbendæ in Ecclesia digniori, debeat illi deservire *per se ipsum, & non per Vicarium*, consequenter, teneatur *personaliter residere, residentia formali*, ut apertè constat, ex §. *qui verò*, in n. 393. si autem sic annexa sit, Canonicatui v.g. in Ecclesia Cathedrali, ipse residere debet in Ecclesia Canonica, & per idoneum Vicarium perpetuum deservire Parochiæ, ita textus in §. *qui verò*, dixi: *residentia formali*, & non merè *materiali*, nimirum, manendo quidem in loco, sed nihil, vel propè nihil functionum suarum *per se*, sed per Supernumerarium Capellanum peragendo, cum textus apertè dicat, *non per Vicarium, sed per seipsum administrare debet*, quo clarè innuitur, non esse locum regulæ, quod *quis per alium facit, per seipsum facere censetur*, apertè enim dicitur, *non per alium*, qui vices agat (hoc enim sonat, *non per Vicarium, sed per seipsum*).

396 Quæstio ulterior est, an Prælati Regulares, vel Monasteria, possint redditus Ecclesiarum, Capellarum, vel beneficiorum ipsis unitorum dividere, ac minuere, quo Clericis, ipsarum vices agentibus, ex usu recepto, & antiquo assignatæ portiones minuantur? si negative, si id agant *absque consensu Ordinarii ipsorum*, sumitur ex c. *Avaritiæ*. 10. h. t. nam cum intellexisset Pontifex, quosdam Canonicos, portiones, sive antiquos redditus in suis Ecclesiis minorasse, mandat, quatenus, *si hoc sine consen-*

su Archiepiscopi, facere, vel Parochias dividere præsumpserint, illas ad integritatem pristinam revocent.

Huc etiam facit Clement. unic. §. *eodem* 397 quoque de supplend. neglig. Prælat. ubi, quod dictum est c. *Avaritiæ*, idem extenditur etiam ad Prælatos Regulares *exemptos*, & statuitur, ut Episcopi non permittant, sed prohibeant (*aut horitate Apostolica, si Prælati sint exempti*) ne dicti Prælati beneficia quæcunque regularia, aut secularia, quorum Collatio ad eos spectat, suis Mensis applicent, aut *novas pensiones* ipsis imponant, aut *veteres augeant*, vel *ita auctas accipiant*. Sed circa hoc advertendum, dupliciter posse Parochias *uniri*, vel *incorporari* alicui alteri Ecclesiæ, Monasterio, vel Collegio. 1. ut Monasteriũ v.g. percipiat omnes earũ redditus, demptã solã portione, quã in congruam sustentationem assignari debet Clerico, vices ejus gerenti in administratione Parochiæ. 2. ut non omnes redditus earum, sed certam solum quotam exinde percipiat Monasterium, reliqui omnes cedant Parochis, vel Vicariis, aut Capellanis, in iisdem ministrantibus, porro in utroque casu procedit, quod in dict. c. *Avaritiæ*, & Clement. *unicã* constitutum est, ut dicemus in seqq.

Quia tamen contingere potest, quòd eveniat justa causa, quòd Prælati Monasteriorum, quibus Ecclesiæ, vel solum quoad temporalia, vel quoad hæc, & Spiritualia simul incorporatæ sunt, portionem Vicariis, ab antiquo assignatã, minuere velint, quo casu non prohibeatur id facere, de *consensu Episcopi, iustã causã subsistente*, id, quod *de non exemptis*, sed subiectis Episcopo, dubitari non potest; hæc enim (*mutare statum Ecclesiæ, unam Parochiam in duas dividere, portiones vel redditus Rectoribus, seu vices eorum gerentibus, ab antiquo debitos, auferre, vel minuere*) spectant ad officium Ordinarii, quando Ecclesiæ non sunt exemptæ, sic Abbas in c. *Avaritiæ*. n. 2.

Quando autem Ecclesiæ sunt *exemptæ*, licet tunc non requiratur consensus Episcopi, *tanquam Ordinarii* (alias non essent *exemptæ*, contra suppositum) requiritur tamen consensus ejus, *tanquam Delegati Papæ* in hoc casu, ex Clement. *unicã*, §. *eodem* quoq; de supplend. neglig. Prælat. ubi, postquam Clemens V. statuisset, ut Ordinarii, si Prælati beneficia, quæ ad ipsorum dispo-

dispositionem spectant, cum vacant, tempore debito non conferunt, *in exemptis Autoritate Apostolica* eorum negligentiam suppleant, subiungit: *eadem quoque Autoritate Diœcesani suffulti nullo modo permittant, quod iidem Prælati, Prioratus, Ecclesias, Administrationes, aut beneficia huiusmodi, applicent mensis suis: pensionesve novas eis imponant, aut veteres augeant, sive, quod ipsi de novo imposita, sive aucta solvantur.*

400 Quæstio altera est, an quando Monachi, vel alii Regulares, Vicarios in Ecclesiis incorporatis suo Monasterio, vel Collegio, ex obligatione præsentant Episcopo, instituendos Episcopus teneatur eos instituere, si idonei sint? *re. teneri, si præsentatio fiat juxta c. de Monachis. 12. h. t. ubi mandat Pontifex, ne Episcopus, ad præsentationem Monachorum, ullum Vicarium Parochialis Ecclesiæ recipiat, nisi tantum ei de proventus Ecclesiæ fuerit, coram Episcopo, assignatum, unde jura Episcopalia possit persolvere, & congruam sustentationem habere.*

Cum autem quandoq; contingat, ejusmodi Vicariis pro portione sustentationis assignari eos proventus, de quibus merito dubitari possit, an revera sufficientes sint? an minus? quæstio est, cuius in hoc casu sit de sufficientia determinare? id, quod etiam intelligendum, pro casu, quo dubitatur, num primum beneficium ad decentem sustentationem beneficiati sufficiat? an non? quando quaritur, an in supplementum congruæ possit illi secundum, retento licite primo, conferri? *re. pertinere ad Episcopum, colligitur. 1. ex dict. c. de Monachis, ibi: eam providentiam habeas (loquitur ad Ordinarium) quoad præsentationem Monachorum, ut nullum recipias, &c. in n. 400. Colligitur 2. ex Clem. VI. constitutio. Ide Jure Patronat. ibi: diœcesanis sub obtestatione divini judicii districtius inhibentes, ne præsentatum aliquem per quamcunque personam Ecclesiasticam, jus præsentandi, ad Ecclesiam aliquam habentem, admittant, nisi, intra certum terminum, competentem, per Diœcesanos ipsos præsentantibus præfigendum, ipsi præsentato fuerit coram eis (ut præscribitur) congrua de proventus Ecclesiæ portio assignata.*

401 Quæstio 3. est, quis suppleri debeat defectum, quando redditus Parochiales non

sufficiunt ad sustentationem congruam Parochi, vel Vicarii? *re. quod is, qui Parochiales decimas percipit, vel alter, qui eas in feudum accepit. Nam proventus Parochiales non possunt à Prælato Ecclesiastico, sive per unionem, sive per donationem, aut infeudationem aliter transferri, nisi ut Parocho salva maneat sua competens portio, & necessaria sustentatio; cum redditus Parochiales à jure ipso principaliter depurati sint ad Ministrorum sustentationem, sicut & ad fabricæ Ecclesiæ conservationem; sic Gonzalez l. 1. qq. præf. q. 17. n. 12.*

Not. tamen huic defectui, si prædicto modo non possit, posse succurri juxta 3. de Ecclesiis edificandis, uniendo illi aliud beneficium, vel ex ejus redditibus detrahendo portionem aliquam: aut, si nec hoc possit, contributione Parochiorum juxta Trid. sess. 23. c. 13.

402 Quæstio 4. est, an redditus incerti, sint licite computari in portionem sustentationis congruæ, Parochis, aut Vicariis debita, in Ecclesiis, quibus deserviunt? Ante resolutionem not. per redditus incertos intelligi oblationes, quæ sponte fiunt, item ea, quæ dantur nomine Stole, pro Sacramentorum administratione, ac funeralibus. *re. negativè, quia debitum sustentationis non potest pendere ab eventu libero, vel contingente etiam spectatis causis naturalibus (sic enim provisio necessitatis quotidianæ (quam importat vitæ sustentatio) foret planè incerta, nec per se sufficiens; cuius tamen contrarium, tanquam jure debitum, ejusmodi Ministris, jure definitum est, & eorum computatio morali certitudine induceret sub specioso nomine non sufficientis, cœteroque sustentationis congruæ) liberam occasionem avaritiæ, ac cupiditatis extorquendi pecunias à Parochianis, exactionibus sanè non decentibus Pastores animarum, occasione funerum, administrationis Sacramentorum, benedictionum, & similiù functionum, prout locis non paucis, experientiâ omnino indubiâ, nimis certum est, cum magnâ inobservantiâ Stole per suos Antifites diœcesanos præscriptæ, ipsis ejusmodi hominibus populo statuentibus taxam, certè non laudabilem, minus practicandam ab eo, quem Deus constituit dispensatorem honorum spiritualium. Resolutionem, propositæ quæstioni datam, tenet Rebuffus in tract. de congrua portione, n. 83. & 86. & plures alii,*

alii, quos etiam Rotâ sic decidente, refert, & sequitur Barbosa in dict. c. de Monachis. 12. h. t. a. n. 7. ubi sic loquitur.

Illud in hac materia, de sustentatione congrua, *advertendum duxi, fructus in certos, seu pedem Altaris*, sic enim dicti fructus incerti compellantur *in congruam non computari*, & postquam ibidem pro eadem sententia retulit Rebuffum, Mantacam, duplicem Rotâ decisionem ex Farinacio, Belletium, &c. subiungit: etenim *venier non debet pendere ab incerto, cum non patiatur dilationem, Cassad. decis. unic. n. 1. de mutuis petit: Surdus decis. 323. n. 9.* An autem, & quando congrua Rectori augeri debeat? non erit abs re in presentarium investigare sub distinctione sequenti, aut congrua est *tenuis*, Rector tamen *potest vivere*, & sustentare onera Ecclesie? & tunc debet esse illâ contentus, & imputare sibi, quod *tenuis* beneficium acceptavit, sic *gloss. verb. necessitatem in c. 1. 20. q. 2.* Rebuff. de congrua n. 29. Mantica *cit. decis. 22. n. 1.* aut verò congrua est *ita tenuis*, ut Rector *non possit vivere*, & sustinere onera Ecclesie? & tunc, saltem per viam restitutionis in integrum, succurritur Rectori adversus assignationem congrua; & isto casu Rector acceptando non dicitur sibi præjudicasse, cum non agatur de præjudicio suæ personæ tantum, sed Ordinis Clericalis; Rota *cit. decis. 449. n. 5.* Hæc Barbosa *loc. cit.*

403 Præter hætenus dicta, not. 1. quando diximus, Regulares, etiam exemptos, posse ab Episcopis compelli, ut Clerico, quem ipsi præsentant instituendum in Ecclesiis, suo Monasterio incorporatis, assignent *coram ipso* sustentationem *congruam*, nec portionem ab antiquo debitam *minuant*, vel *mutent, sine consensu Episcopi*, debere intelligi, *si tamen Ecclesia, & populus subjectus sit Ordinario*, non autem, *si jure plenissimo* spectent ad Regulares, sic Barbosa *in c. 1. h. t. in 6. n. 2.* Deinde, de his, quæ ad sustentationem Ministrorū Ecclesie, vel hujus fabricam, ex præbendis deputata sunt, nihil ab Episcopo converti posse in suos usus per c. *Ratio. 3. h. t. ibi: Ratio nulla permittit, ut, quod pro communi utilitate datum esse cognoscitur, propriis cujusquam usibus applicetur.*

Et quamvis Barbosa n. 3. ex hoc textu V. *pro communi utilitate*, contra sententiã, quæ resolvit, *Clericos beneficiarios teneri*

ad restitutionem illorum fructuum, quos voluptuose consumunt, non facientes servitium, vel facientes non debito modo, (quia ista sunt Ecclesiis oblata, ut pro ipsis offerentibus oretur, & inde pauperes alantur) teneat contrarium, dicens, *beneficiatum vanè, ac malè consumentem fructus beneficii, non teneri ad restitutionem, quamvis peccet, & quidem mortaliter, non contra justitiam, sed contra charitatem, seu misericordiam, si in notabili quantitate id faceret, & excessus esset magnus, videtur tamen distinguendum, inter proventus, quos habet beneficiatus ex suo beneficio, præsertim, si habeat redundantes sustentationi congrua.*

Primò enim, si loquamur de fructibus, quos facit *suos*, implendo debite officium suum, omnino dicendum, eum peccare, si eos *vanè* prodigat, non tamen teneri ad restitutionem, si nihil ex his, qui reduntant in causas profanas expendat, sed tantum ex illis, quos licite potuisset impendere sustentationi suæ debita, nam hæc numeratur in his, quæ spectant communem utilitatem: dixi, *quos facit suos implendo debitum officium*, nam si secus, non videtur admitenda opinio Barbosa; sic enim fructus illos percipit, ut mercedem, *ex contractu oneroso*, qui obligat exstructa justitia, quæ omnino læditur, *si conductus non præstat laborem*, pro quo conductus est, qualiter nec conductus mercedem facit suam, labore non præstito, unde non est dubium, *teneri ad restitutionem.*

Si autem sermo sit de fructibus *reduntantibus* ultra sustentationem congruam, esto probabile sit, quòd etiam eos facit *suos*; id tamen solum procedit cum onere, ut eos expendat, non vanè, ac in res profanas, sed in causas pias, ut concedunt omnes, si tamen eos expendat *vanè* communi quoq; Doctorum consensione peccat, ut rectè notavit Barbosa; & quamvis sit sub opinione Doctorum, *an tunc peccet contra justitiam, & obligetur ad restitutionem?* multis nunc id negantibus; probabilior tamen est sententia affirmantium, quam ferè omnes antiqui tenent, & ut probabilior etiam amplexi sumus in Tract. Theol. de jure & justitia, q. 7. de dominio Clericorum, a n. 339.

ARTICULUS V.

De modis acquirendi beneficium Ecclesiasticum.

L Oquendo generaliter, id contingere 404 potest duobus modis, *legitimè* scilicet ac justè, & *illegitimè*, seu non justè. *Justè* acquiritur institutione canonicâ, sumptâ gene-